

Nýggjárssrøða løgmanns

Góðu landsmenn!

Á midnátt er aftur eitt ár farið í tíðarinnar hav.

Gamlaárskvöld steðga vit á gáttina frá tí farandi til tað komandi árið. Vit nýta høvi at lita aftur um bak, eins og vit lita fram í tað komandi árið og bera hvør øðrum góð ynski um framtíðina.

Fyrst vil eg siga, at tað er hugaligt í ár hjá løgmanni at bera fram nýggjárskvøðu til allar landsmenn, tí tað er tyðiligt, at stór framstig eru hend. Tann framgongd, sum sást í farna ári, tók dik á seg í hesum árinum.

Búskapargongdin

Landsstýrið setti sær fyrri at fáa javnvág á figgjarlógina í seinasta lagi í 1998. Men trý ár aðrenn ætlað hava vit rokkið hesum máli.

Longu í fjør eydnaðist at fáa javnvág á figgjarlógina, og í ólavskurðuni segði eg, at framgongdin merktist á nærum øllum økjum í samfelagnum, og at vit í ár aftur fóru at nærkast javnvágini.

Nú við árslok kunnu vit staðfesta, at úrslitið gjørdist betri enn meti á ólavsku. Sambært nýggjastu hagtølunum verður ikki bara javnvág, men eitt fitt avlop á figgjarlógini.

At figgjarlógir javnvaga og harafturat hava eitt veruligt avlop, hevur ikki verið málið her á landi í mong ár.

Fyrri 5 árum síðani vóru nakrir floksformenn spurdi, hvussu árið 1992 fór at hlnast. Sum tann mest varni metti eg tá, at 1992 fór at gerast munandi verri enn 1991.

Samfelagsskræðlið gjørdist nógv álvarsligari og meiri umfatandi enn meti við árslok 1991. Kreppan stakk sera djúpt, og alt ov long tíð gekk, til vit fingi fótastíð aftur.

Í 1994 fóru vit undir at venda figgjarlugu gongdina í Føroyum. Politiski setningurin steðgaði afturgongdina, tí longu í 1995 fingi vit vent búskaparlugu gongdina munandi tann retta vegin.

Nú gongur av álvara fram

Tølini fyrri 1996 undirstrika so tyðuliga, at nú gongur av álvara fram.

Góð úrslit fyrri farna árið gera tað lættari at meta um tað komandi árið.

Sum dømi kunnu nevast:

- Arbeidsloysið, sum fyrst í 1994 var eini 25% og við árslok 1995 var eini 14%, er nú komið niður á 10%.

- Talið á lóntakarastørvum er ókt uml. 1.500 í hesum árinum.

- Lónarútgjaldingarnar í ár verða eini 7-8% hægri enn í fjør.

Vøkstur sæst í øllum vinnugreinum uttan figging. Munandi vøksturin stavar serliga frá fiskiskapi, fiskavruðnaði, aling, ymiskari framleiðslu, handli, umvælingum og sjóflutningi.

Fólkatalið veksur nú aftur, í ár gjørdust við uml. 300 fólk fleiri, ella á leið burðaravlopið. Tilflyting og fráflyting eru ájovn, góð 1800 fólk hvønn vegin.

- Búskaparlígi batin gevur møguleika fyrri at lætta um byrðarnar hjá fólki. Stórir skattalætti varð givin í ár, góðar 100 mió. kr. tilsamans, og aftur komandi ár verða givnar 55 mió. kr. í skattalætti. Haraftrat er figgjarogarnavgjaldið, sum upprunaliga var 127 mió. kr., endaliga av-

tikið á nýggjárinum.

Útflutningurin triggjar teir fyrstu ársfjórðingarnar vaks uml. 15% í virði.

Ein orsök in er ókti fiskiskapurin av toski og hýsu, sum í stóran mun er komin samfelagnum til góðar, bæði vegna størri nøgdina, og av tí at stórir partur av hesum fiski er landaður í Føroyum. Hetta sæst aftur í lóntakarølunum og lónarútgjaldingunum.

- Innflutningurin triggjar teir fyrstu ársfjórðingarnar vaks góð 15% ella umleið 200 mió. kr. Av innflutninginum eru einar 50 mió. kr. fódur, 25 mió. kr. byggitilfar, 50 mió. kr. tilfar til ymsar vinnur, 30 mió. kr. brennievni, 30 mió. kr. bílar, og 40 mió. kr. nýtslufúrur. Tað posi-

tiva í hesum er, at meginparturin av innflutninginum er tilfar o.a. til vinnuna, og ein minni partur er farin til nýtslu.

- Nettouttanlandsskuldin minkar alsamt. Við árslok í 1995 var nettouttanlandsskuldin umleið 4,3 mia. kr. Hetta er umleið helvtin av tí, hon var í 1990, tá hon var 8,5 mia. kr.

- Gjaldsjavnaavlopið fyrri 1995 er uppgjørt til góðar 800 mió. kr., og gjaldsjavnaavlopið farna árið verður helst størri. Fyrri at lýsa figgjarstøðuna plagdu teir gomlu at spyrja, hvussu nógvur krónur vóru í kassanum við árslok. Svárið er, at gjaldfóri landskassans hevur verið betri enn nakrantíð meginpartin av árinum, umleið 1

milliárd kr. í tøkum peningi. Í staðin fyrri at endurfiggja lánsbrøv valdi landsstýrið at gjalda tær umleið 300 mió. kr. aftur kontant við peningi av kistubotninum.

Framgongd í flestu vinnugreinum

Alivinnan hevur vunnið á stóru trupulleikum. Framleiðslukostnaðurin er lækkaður og kappingarførið batnað. Ferðavinnan hevur samskipað seg betur og gjørt stór framstig. Annar idnaður er eisini farin undir miðvist samstarv, og tað er neyðugt, skulu vit klára okkum á einum fríum altjóða marknaði. Hetta eru vinnugreinir í menning, sum geva samfelagnum inn-tøkur og onnur arbeidspláss, so ikki bara verður dúvað uppá fiskivinnuna.

Góði toskafiskiskapurin kom fiskivinnuni og samfelagnum sum heild væl við. Partar av flotanum og

virki á landi hava fingið nógv burtur úr sildini, sum nú er komin aftur í okkara sjóki. Útfliti eru betri, nú kvotan gjørdist umleið 15.000 t størri enn í fjør. Landsstýrið fer at leggja herðslu á at fáa so nógv sum gjørligt burtur úr hesum tilfeingi.

Neyðugt at vera varin

Samanumtikið hevur gingið nógv betur enn væntað, og vit hava alla grund til at fegnast. Vit hava megnað at vent afturgongd til framgongd. Men vit hava havt viðrák, rentan á altjóða marknaðinum hevur verið lág, og botnfiskastovnarir og sildastovnarir eru kominir skjótari fyrri seg enn væntað. Tí er sera neyðugt at vera varin í viðrákinum og duga sær hógv.

Hóast hesa framgongd kunnu vit ikki verða nøgd, fyrr enn arbeiði er til øll, og teir landsmenn, sum eru farnir av landinum fyrri vinnuloyvi, hava møguleika at koma heimaftur. Vegin fram er at gera vinnulívið kappingarføri, og at útvega fleiri arbeidspláss í nýggjum vinnum.

Verti er at minna á, at enn hava vit ikki endaliga loyst figgjarlugu trupulleikarnar. Langt er eftir á mál. Uttanlandsskuldin er sera stór. Vit skulu í komandi ári staðfesta, hvussu stórir partur av henni er okkara og avtala við danir um at gjalda tann partin av skuldini aftur.

Landsstýrið hevur gjørt sít til at útvega sparringar á figgjarlógini fyrri støðugt at lætta um byrðarnar hjá fólki og at gjalda okkara part av uttanlandsskuldini aftur. Men undir figgjarnevndarviðgerðini varð lorað út annað ár á rað. Eg eri samdur við landsstýrismannin í figgjarlógini, at figgjarnevndin eigur ikki at viðgera figgjarlógina sum sít eigna sjálvstøðborð.

Vantandi løsemini

Hóast tyðulig tekin um betri búskapargongd, er talan um fleiri ivamál, tá ið ein skal meta um komandi árið.

Fiskavøruframleiðslan á landi gongur illa. Hóast stórar nýggjar upphæddir nú eru tókar hjá størsta framtakinum, einar 100 til 150 mió. kr., harav meira enn 50 mió. kr. til at nútímsangera virki og harvið nógv arbeiði til handverkarar, so verður neyðugt gjølla at umhugsu, hvussu framleiðsluviðurskiptini og effektiviteturin skulu betrast.

Vit mugu seta okkum spurningin, um vit kunnu bera somu toskaveiði í 1997, ella vit ovfiska toskastovnin, sum nógvir føroyingar halda vandi er fyrri. Heili 37.000 t eru veidd av toski í ár móti eini 20.000 t í fjør.

Fiskiflotin hevur trupult við at fáa endarnar at røkka